D·N
25/1 1953

Riksdagen: ledsam och belåten

Till årets riksdag har kommit en rad allmänna motioner om reform av vår demokrati. Professor Herlitz vill genom skilda metoder göra riksdagen mera effektiv och respektabel. Några yngre socialdemokrater begär en förnyelse av hela vår politiska ordning. Från folkpartihåll har en motion väckts om en rationalisering av riksdagsarbetet. Den ovo som ligger bakom detta är tilltalande. En del kan sannolikt också vinnas genom ändringar i lagarna, Valsättet, arbetsmetoderna, debattformerna borde granskas från den synpunkten. Annu längt viktigare är en omläggning av regeringssystemet och införande av nya former för folkomröstning.

Riksdagen är centrum i problemet. Den är utan tvivel ett aktningsvärt ämbetsverk. Utskotten arbeta: samvetsgrant, ledamöterna gör rimliga och sakliga inlägg, besluten mala fram i hygglig skick. Men vår riksdag hör till världens mest ledsamma församlingar. Under dagslånga debatter sägs inte ett ord som verkar personligt, oförbrukat, stimulerande. Tråkigheten är så tryckande att glada skratt belönar de enklaste lustigheter. Replikskiftet under remissdebatten mellan hr Skold och Hjalmarson om hur det skulle gått om Churchill inte funnits uppfattades som en serie av kvickheter. Det entusiastiska och patetiska är lika sällsynt som skämtet. En person som uppträder ivrigt betraktas med samma obehag som en herre i smoking på en kavaljmiddag. Alla klagar över det slätstrukna i detta intellektuella umgänge, och alla anpassar sig efter dess strängа regler: att vara vänlig, att vara saklig, att vara tråkig, att vara stillsam.

Veiet är till stor del de enskilda riksdagsmännens. Utan tvivel finns det många av dem för vilka det trivialt förnumstiga är den enda naturliga, den enda uthärdliga livsformen; partiernas urval präglas av sådana för det originella. Men även de ursprungligen mera frimodiga antar efter hand den gängse beteendemönstret som ett slags parlamentarisk uniform, så blir skånska i det ögonblick de stiger in i huset. Och de tycks inte lida av saken, de kompenseras av den fadda anonymitighet som ger en känsla av lek och anonymitet.

Med denna bortskalning av det originella och personliga följer en förstoring av ledarna. Alla ser vi partierna som kraftiga karlar, Erlander, Sköld, Ohlin, Hjalmarson — hr Hedlund kan ingen förstoring bita på — med en rad småttingar i rockskörten. Ledaren ligger upp mönstret, och sedan får de andra brödera på detaljerna. En tendens finns överallt till denna trista likriktning, men den har hos oss gått ovanligt långt. I Amerika, i England, framför allt i Frankrike — vars parlamentarism så ofta ses med ökurvighetens överlägsenhet — är det politikernas ära att göra något originellt, att markera sin egen profil, inte att forma sig till en kopia av partichefen. Där söker man spela personlighet, även om man inte är det, i Sverig kappas man att vara ordinär.

Riksdagen skall spegla debatterna och opinionerna inom folket, sägs det. Men så är det inte, det vet vi alla, utom när det gäller det för tillfället partipolitiskt väsentliga. De frågor är tabu som inte betraktas som matnyttiga för partiet. Redev av frågor, internationspolitiska och utrikespolitiska, som är av stor betydelse blir därför knappast nämnda i riksdagen. I vilket annat parlament skulle det exempelvis ha varit möjligt att nästan totalt förbigå de rättsaffärer som under de senaste åren upprört allmänheten? Att ta upp sådant i vår rikedag verkar opassande eller enfaldigt. Kan man vinna röster på det sättet? Nej, alltså är saken ointressant. Genom denna förkrympning bidrar riksdagen till den stora svagheten i vårt offentliga liv, bristen på opinionsbildning utanför partier och organisationer, bristen på allmän opinion. Och riksdagen blir mer och mer likgiltig för folk utanför de partiapparater som vart fjärde år räknar in oss i fållorna.

Det vore både fåfängt och oförnuftigt att vilja förvandla de svenska riksdagsmännen till eldiga aktörer i ett skådespel som fängslar dem. Men sloheten och likriktningen kunde bli något mindre. En del reformer kan verka därhän. Det bästa vore om partierna sparade upp några unga män som satte fart på debatten och fick de äldre att rycka upp sig. Utskotterna är inte stora; vi har från senare år exempel på vilken underbart förskämdande kraft som den svenska riksdagen besitter.

Folket och nykterhetsfrågan

Den konsultativa form av folkomröstning som infördes i Sverige år 1922 har använts blott en enda gång, vid referendum om rusdryckesförbud samma år; det är för övrigt ingen överdrift att säga att denna folkomröstningsform stadgades just för att möjliggöra rådfrågning av folket i nykterhetsfrågan. Nu föreligger nya omfattande förslag till revision av lagstiftningen på detta område. Det skulle vara naturligt om även denna gång saken underställdes folket i samma ordning som år 1922. Frågan väcker ett ovanligt stort intresse inom alla folkgrupper. Möjligheten att tillämpa en viss lagstiftning just på detta område är i hög grad beroende av opinionens ställning. En ingående debatt i frågan är ägnad att sprida nyttiga kunskaper och att stärka det allmänna intresset för ökad folknykterhet. Det vore önskvärt att en sådan folkomröstning förbereddes i samband med den närmare prövningen av nykterhetskommitténs förslag; saken borde därför tas upp redan vid innevarande riksdag.

Anordnandet av ny konsultativ folkomröstning kan självfallet inte åberopas som skäl mot den utvidgning av folkomröstningsinstitutet som föreslogs förra våren och vars genomförande redan detta år hindrats av socialdemokraternas negativism. Den konsultativa formen kan inte ersätta den decisiva, som ger väljarna verklig avgöranderätt i viktiga frågor och som kan framkallas av en minoritet. Men på grund av regeringsmaktens hållning kan dess värre en dylik effektivisering av folkomröstningen inte komma till stånd förrän tidigast år 1957.

PRESSGRANNAR

Som grund för försvarsväsendet har vi i stället för en samlad långtidsplanering — den Nothinska kommitténs arbete inställdes vid Koreakrigets utbrott — fått materielplaner för de olika vapengrenarna, konstaterar Upsala Nya Tidning (fp). Rent tekniskt behöver det inte vara något fel med tillvägagångssättet:

Bakom planerna ligger uppenbarligen en avvägning både av uppgifter och av kostnaderna. Vad de militära försvarsgrenarna beträffar har försvarsministern och överbefälhavaren ansvaret för resultaten. Motsvarande gäller inrikesministerns och generaldirektören för civilförsvarsstyrelsen på deras fält. Avvägningen mellan militärt och civilt försvar svarar regeringen i den helhet för, även om inget utvisar att det problemet visats erforderligt beaktande. Till dessa förberedelser, som kompletterats med ett samtal mellan partiledarna, kommer sedan granskningen i statsutskottet.

Vad som kan kritiseras är att man vidtar dispositioner som kan få ungefär lika ingripande betydelse som en ny försvarsordning, utan att de större linjerna slöts och blötts av krafter från skilda håll på det sätt som varit karaktäristiskt för tillkomsten av återtalet svenska försvarsordningar:

Statsutskottet i all ära, men det hinner inte under en försvarsordning, tvingas på djupet så som en parlamentarisk kommitté brukar göra. Annu mindre är det möjligt för parlamentet att vid någon enstaka sammankomst företa en verklig prövning av exempelvis de olika vapengrenarnes divergerande synpunkter. Följaktligen brister det i reala förutsättningar för den politiska enighet om försvaret som är ett nationellt önskemål.

Även Svenska Morgonbladet (fp) framhåller det ofillfredsställda i statsutskottets granskning och ställer sig bakom kravet på ett permanent försvarsråd sammansatt av ledamöter från olika partier, vilka redan på ett tidigt stadium kunde konfrontera med problemen.

Inget svenskt parti följer något renodlat partiprogram, man arbetar för dagen — icke utan framgång — och är på alla håll inställd på att räkna mun efter matsäcken, skriver Gefle Dagblad (fp). Det gör att förvanskning ligger nära då grälsinlägg skall dras upp:

Det är tacksamt för en socialdemokrat (t. ex. hr Erlander) att sätta likhetstecken mellan den gamla s. k. manchesterliberalismen och dagens svenska socialliberalism och låtsas, som om dessa två företeelser vore samma sak. Lika tacksamt som det är för en liberal att identifiera dagens svenska socialdemokrati med den ursprungliga marxismen eller att påstå att den ryska kommunistdiktaturen utgör ett praktiskt exempel på vart den socialistiska utvecklingen leder.

Skånska Dagbladet (bf) har irriterats av tanken att valet i svensk politik står mellan liberalismen och socialismen. Bakom bukarna skyntar ett tredje alternativ:

Den sociala omskiktningen garanterar att socialismen inte kan förvärva stadsvarande majoritet bland väljarna. Och det torde vara lika omöjligt för liberalismen, att utkämpa sig denna position. Bondeförbundet och högern har tillräckligt många väljare för att förbinda en sådan utveckling. Sverige blir till sin ekonomiska struktur ett blandsamhälle. Hur långt det senare hålleliga inflytandet skall sträcka sig, kan inte direkt anges. Det kommer under alla förhållanden att bli betydande. Högerns "nyet"-inställning kan lämnas ur räkningen. Vi kommer av nyckfet att döma att följa den mefaviig som bondeförbundet gjort till sin i svensk politik.

Skaberjö och Norup som riktkarlar — det låter höra sig, menar Aftonbladet (s):

Skönt att veta det, så slipper vi bekymra oss över hur både socialliberalismen och socialdemokrati tänker lösa de samhälleliga problemen. Vi kan alltså lugnt avvakta deklarationerna från bondeförbundet, som med bakgrund av Skånska Dagbladets framtidsprognoser, gör prov på anmärkningsvärd tydlighet om "tredje vägen" under remissdebatten. Men vad stort sker, sker som bekant tyst.

Det är inte bara bilister som utnyttjar vägarna, varför skall inte andra kategorier medborgare vara med och betala kostnaderna? frågar Dala-Demokraten (s):

Motorismen betalar redan nu 651 miljoner till statskassan. Även utan den föreslagna ökningen med 5 öre på bensinen beräknas inkomsterna av motorismen för nästa budgetår stiga med minst 40 miljoner. Skatens andel av bensinpriset i form av 34 öre, alltså utgör redan nu 25,4 öre pr bensinliter. Grundpriset ha bendin är f. n. något lägre än 10 öre. Detta betyder sålunda att konsumenterna redan nu betalar i det närmaste tre gånger så mycket som varan kostar i svensk hamn.

Är det inte möjligt att för vägväsendet utnyttja beredskapsindustrien till arbetslöshetens bekämpande? undrar tidningen.

"Hallaren" i Brest.

BREST, tisdag.

TT-Reuter. Tankfartyget "Hallaren", som fick maskinhaveri i Engelska kanalen för ett par dagar sedan, har nu förts in till Brest för övrigt. En fransk högsjöbogserbåt gick ut för att assistera och tog havaristen på släp.

"Hallaren" tillhör rederibolaget Transatlantic.

Fortsättning i dag i verkstadsmedling

Lördagens medlingsförsök i verkstadsindustrin pågick i två korta omgångar, varetter parterna skildes för att åter träffas kl. 10 på söndagsförmiddagen.

Medlingen är ännu i det inledande skedet, och även om det mer och mer synes luta åt ett medlingsförslag i kompromissens tecken med mindre avvikelser från det gällande avtalet har parterna ännu inte gjort några avvikelser från sina utgångskrav. Som läget var på lördagskvällen synes kommissionen behöva både söndagen och måndagen för att få fram ett förslag till uppgörelse.

Medlingen förestår regeringen och ändring i lagen om fri rättegång, varigenom traktamentsersättning kan ges med 10 kr. per dag.

Vittne vid rätt får mer betalt

Regeringen föreslår högre ersättningar till vittnen vid domstolar. Maximiersättningen för uppehälle höjs från 8 till 10 kr. per dag samt från 15 till 18 kr. om vittnet har utlägg för nattlogi eller om domstolen finner andra skäl till den högre ersättningen.

Ersättningen för tidspillan, dvs. för förlorad arbetsinkomst eller för annan ekonomisk förlust, höjs från 20 till 30 kr. om dagen. Bestämmelserna föreslås gälla från den 1 juli i år. De som nu gäller trädde i kraft 1947.

Samtidigt föreslår regeringen en ändring i lagen om fri rättegång, varigenom traktamentsersättning kan ges med 10 kr. per dag.

Ballongförsök i Lund gav värdefulla atomrön

Fysiska institutionen i Lund har fått ett synnerligen värdefullt material, bestående av fotografiska registreringar av partiklar ur den energirika kosmiska strålningen nära atmosfärens övre gräns. Man kan räkna med att man genom att bearbeta dessa registreringar kan få betydelsefulla upplysningar om naturen hos de olika slag av tunga mesoner som nyligen upptäckts och som torde vara av fundamental betydelse för vår uppfattning om atomkraftarnas natur, framhåller professor Sten von Friesen, för vilken universitetskansliern tillstyrkt partiell tjänstledighet hela vårterminen för detta ärende.

Sten v. Friesen

Registreringarna har man gjort genom ballongförsök som i fjol sommar utförden delar i Lund, dels i samband med en internationell expedition till Sardinien. Genom speciella mätmetoder, som utarbetats vid institutionen, har man i Lund skapat särskilda förutsättningar för att bearbeta detta material, och institutionen mottar f. n. från utländska laboratorier registreringar av nyupptäckta partiklar för mätning och identifiering.

Som professor von Friesens vikarie har förordnats laborator Lennart Minnhagen.

Ajournerat för bankmän

Förhandlingarna mellan Bankernas förhandlingsorganisation och Bankmannaförbundet ajournerades på lördagskvällen till dag som senare skall bestämmas.

— Avtalsförhandlingarna för bankmorskorna ajournerades på lördagen till tidigast nott kommer att bestämmas senare.

Kritiskt Uppsalayttrande om lärarhögskolan

Studenternas kunskaper överskattas högst betydligt i skolkommissionens förslag om den första lärarhögskolan. Lika viktigt som det är att kunna meddela kunskaper är det att ha några kunskaper att meddela, säger kollegiet vid Uppsala folkhögskoleseminarium i ett ytterst kritiskt yttrande över förslaget. Enligt kollegiets mening är det, oriktigt, heller det vidare i yttrandet, att på en gång söka skapa en fullständig lärarhögskola utan förgående praktiska försök i mindre skala. Kollegiet förordar en utredning om de nuvarande seminariernas möjligheter att i sin undervisning ta upp projektet. (DN, Uppsala.)

DAGENS NYHETER

TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
(för Prenumerat.: 22 40 20
Telegramadress: *Dagnyheter*
Postgir.: 1616 (för annonser) nummer 1617 (för prenumeration)

Chefredaktör: *Herbert Tingsten*
(Träffas ekcept. kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Ekberg*
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Hedman*

Dagens Nyheters Aktiebolag
Verkst. direktör: *Helge Hedbom*

PRENUMERATIONSPRISER
A - Stockholmsupplagan
Stor-Stholms övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 6:— kr. 5:75
Kvartal ..... » 17:50 » 16:75
Halvår ..... » 34:50 » 33:—
Helår ..... » 69:— » 66:—

ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1953 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1953

Speldose-Grym häktad i Solna

Finalen för Speldosans 100.000-kronorsvinnare in spe, furiren Folke Grym, inleddes på fördagsförmiddagen i Haga tingshus, där Grym efter en kort förhandling förklarades häktad för sina hotell- och restaurangbedrägerier.

Grym hade ingenting att erinra mot häktningsbeslutet. Häktningsförhandlingen tog endast litet mer än en kvart i anspråk, sedan beslöt Solna domsaga att åklagarens häktningsframställan skulle godkännas.

Tjuvliga i Uppsala sprängd

17 inbrott och stölder, som givit tjuvgoda för omkring 15.000 kr., har nu ägts på sju personer förövare i Uppsala och den närmaste landsbygden. De flesta är numera stockholmare, men huvudmannen är född och uppvuxen utanför Uppsala och känner väl till trakten där ägan opererat. När de till sist stal en lastbil i Uppsala och körde tjuvgodset till Stockholm blev de fast. (DN, Uppsala.)

Annons.

Köp ej kläder i onödan

när de gamla kan bli som nya hos Saltsjöbadstvätten. Ring 19 02 80 eller lämna in dem i någon av våra affärer.

(Annons)

Svenska folket sitter för högt, varigenom mycken onödig trötthet skäpas. Om konsten att sitta finns en högintressant artikel i tidningen VÅR HÄLSA. Finns hos tidningsförsäljarna.

RESTPARTI:
Primä engelsk Wilton, av finaste kamgarn.
274/320 cm ..... 855:—
274/366 » ..... 635:—

RESTPARTI: 38 st.
Wilton, genomvävd, i finaste kvalitet, orientmönster.
200/300 cm ..... 365:—

GÅNGMATTOR
av prima kvalitet
Wilton, 50 cm enfärgad med bård..... 15:—
Wilton, 70 » enfärgad ..... 21:—
Axminster, 70 cm modernt mönster.... 22:50
Axminster, 70 » orientaliskt mönster.. 28:—
Axminster, 90 » orientaliskt mönster.. 45:—
Axminster, 135 » orientaliskt mönster.. 65:—
Wilton, 137 » orientaliskt mönster.. 78:—

973
äkta orientmattor
ingår i realisationen, alla radikalt nedsatta. Ett enastående tillfälle att skaffa en vacker matta till överkomligt pris.

VRAK PRISER!
Jätterealisation
FINT I AXMINSTER och WILTON!

Nu kan Ni till ett otroligt lågt pris förverkliga Er önskan att köpa en vacker och förstklassig mjuk matta. På Ringström & Khans stora inventeringsrealisation kan Ni nu finna just den kvalitetsmatta Ni drömt om — till ett pris som Ni inte vågat drömma om!

Utan hänsyn till gällande priser har mattorna **radikalt nedsatts.** Passa på och besök oss i början **av realisationen** — urvalet är givetvis störst då.

WILTON
av ren ull, orientaliska mönster. Extra prima kvalitet.
70/140 cm ..... 64:—
90/160 » ..... 92:—
90/235 » ..... 128:—
140/200 » ..... 179:—
170/240 » ..... 255:—
200/300 » ..... 385:—
274/366 » ..... 640:—

SVENSK SNILJEFLOSSA
av prima ull. Såväl modernt mönstrade som enfärgade i underbara färgkombinationer.
67/120 cm ..... 32:—
140/200 » ..... 115:—
170/240 » ..... 165:—
200/300 » ..... 245:—

VELOURMATTA,
genomvävd i persiska mönster.
58/110 cm 14:50
80/160 » ..... 36:—
120/170 » ..... 49:—
170/240 » ..... 95:—
190/290 » ..... 98:—

AXMINSTER
engelskt förstklassigt fabrikat, moderna o. orientaliska mönster.
90/180 cm ..... 68:—
138/233 » ..... 133:—
160/240 » ..... 187:—
230/275 » ..... 235:—
200/300 » ..... 246:—
230/320 » ..... 295:—
274/320 » ..... 360:—
274/366 » ..... 410:—

SVENSK NÖTHÅRSMATTA
med fast baksida, modernt mönster.
130/200 cm ..... 68:—
170/250 » ..... 119:—
200/300 » ..... 155:—

STUVAR
i gångmattor från 1 till 6 m långa, 70 och 90 cm breda, enfärgade och mönstrade, finaste kvaliteter, under halva priset.

Obs.! Endast höga kvaliteter från vårt ordinarie lager!

Sveriges största specialaffär för mattor

RINGSTRÖM & KHAN SVEAVÄGEN 32
vid Centrum — Tel. 23 11 55

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.